СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. No. 290. Jersey City, N. J., Saturday, December 12, 1936. 1936. — VOL. XLIV. Ч. 290. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 12-го грудня. THREE CENTS

РОБІТНИКИ ДОМАГАЮТЬСЯ 30-ГОДИННОГО ТИЖНЯ

ВАШИНҐТОН. — Тут почалися наради Ради Промислового Поступу, скликані урядом в ціли сформулування нових основ співпраці між урядом і промислом.

Зараз першого дня Вилйем Ґрін, предсідник Американської Федерації Праці, предложив рекомендації в цій справі з боку зорґанізованого робітництва. На думку Федерації Праці, співпраця між урядом і робітництвом буде можлива тоді, як робітництво буде мати заґарантовану участь у користях з поправи економічних відносин, а це можна уможливити ухваленням закону про 30-годинний тиждень праці.

Джан Пейн, нюйорський музичний накладець, предложив погляди підприємців. На думку підприємців, бизнес може співпрацювати з урядом тоді, як уряд лишить підприємцям повну свободу реґулювати себе з середини, як це їм ґарантує американська конституція.

ФАБРИКАНТИ ВІДПЕКУЮТЬСЯ ВІД ОПОЗИЦІЇ ДО УРЯДУ.

НЮ ЙОРК. — На зборах Краєвого Союзу Фабрикантів принято кодекс промислу, в котрім фабриканти запевняють, що вони хочуть оперти промислові відносини на почування доброї волі та співпраці з суспільними цілями „нового розділу".

Резолюції кажуть, що співпраця промислу й уряду лежить у добрім інтересі цілого краю.

Зїзд ухвалив теж резолюцію за заведення урядом реєстрації безробітних.

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ.

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Суперечка за замирення американських держав, що довела до здержання всякої праці Міжамериканської Конференції для Вдержання Миру, остаточно покінчилися тим, що американці згодилися на ревізію пляну невтральности, поданого американським секретарем стейту, Голом.

Представники Уруґваю й Кольомбії ще далі противляться американському плянові невтральности на тій основі, що вони зобовязані передовсім своєю приналежністю до Ліґи Націй.

ДОМАГАЄТЬСЯ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ РЕПУБЛИКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ.

ВАШИНҐТОН.—Конґресмен Гемилтон Фиш виступив з публичним домаганням уступлення Джана Гемилтона зо становища голови Републиканської Партії. Притому Фиш заявив, що одинокий рятунок для Републиканської Партії лежить у її повнім злібералізуванню. „Вона мусить або стати ліберальною, або згинути", сказав конґресмен Фиш.

ПРОБУЮТЬ ЗЛОМАТИ ОБЛОГУ МІСЬКОГО УРЯДУ БЕЗРОБІТНИМИ.

ПЛЕЗЕНТВИЛ (Ню Джерзі). — Щоб зломити страйк швачок „Адміністрації Поступу Праці", що для протесту проти обмеження їх робіт захопили міський дім та не хотіли з нього вийти, міський посадник приказав відтяти від страйкарок довіз поживи й електричне світло.

Число страйкарок уже зійшло до 10 осіб.

ПОСУДЖУЮТЬ ЮНІЙНИХ РОБІТНИКІВ ЗА БОМБИ.

СПРИНҐФІЛД (Ілінойс). — На основі розсліду федерального уряду арештовано тут Вилйема Кека, президента юнії „Проґресів Майнерс оф Америка", та 20 інших осіб, як підозрілих за підкладання бомб під вуглеві поїзди в стейті Ілінойс.

Уряд каже, що згадану юнію зорґанізовано серед крівавої боротьби в майнерській юнії „Юнайтид Майн Веркерс оф Америка" у 1932-гім. році.

На кожного з арештованих наложено кавцію в сумі 10,000 далярів, а на двох з них кавцію в сумі 30,000 долярів на особу.

ПРОТИ ВИКОНУВАННЯ КАРИ СМЕРТИ НА МОЛОДІЖ.

НЮ ЙОРК. — Група суспільних діячів почала збирати 25,000 підписів під меморіял до стейтового уряду, щоб уряд не виконував присудів смерти на 9 молодих людях, у віці від 17 до 21 літ, що тепер дожидають кари смерти в стейтовій тюрмі.

ПОДВІЙНЕ ВБИВСТВО.

НЮ ЙОРК. — Сторож камениці під ч. 149 Іст 37-ма вулиця доніс поліції, що в одному апартаменті цього дому сусіди чули дивні галаси. Як поліція вломалася до мешкання крізь зачинені й затарасовані двері, вона знайшла там два трупи: 59-літнього Виларда Фича і його 47-літньої жінки Бленчі Фич. Обоє видно згинули через підрізання горла. З позиції тіл поліція догадується, що чоловік убив наперед жінку, а потім себе.

Розслід показав, що якийсь час тому Фича випущено зо стейтового шпиталю для умово хорих на домагання його жінки.

КРІМ ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ

МИ ПОВИННІ ПРИПИЛЬНУВАТИ В ЦЬОМУ МІСЯЦІ ЩЕ ОДНОЇ ВАЖНОЇ СПРАВИ, А САМЕ:

ВІДДІЛОВІ УРЯДНИКИ, А ЗОКРЕМА СЕКРЕТАРІ

ПОВИННІ ОСОБИСТО ВІДВІДАТИ ВСІХ ТИХ ЧЛЕНІВ, ЩО БУЛИ СУСПЕНДОВАНІ В ЇХ ВІДДІЛАХ УПРОДОВЖ ОСТАННІХ МІСЯЦІВ, ТА СТАРАТИСЬ ПАРЕКОНАТИ ЇХ, ЩОБ ВОНИ ЗАПЛАТИЛИ ЗАЛЕГЛІ ВКЛАДКИ І БУЛИ ПРИНЯТІ НАНОВО ДО ОРГАНІЗАЦІЇ

АМЕРИКА ЗБРОЇТЬСЯ.

У бруклинських доках воєнної фльоти почали будувати новий 10,000-тоновий кружляк для американської фльоти, „Гелена". Він має бути готовий на весні 1938-го року. Цього року спущено на воду два нові кружляки, а будують іще три.

ГРАФОЛЬОҐІЄЮ ДОСЛІДЖУЮТЬ ЛЮДЕЙ.

Шведське міністерство освіти перевело по школах у Стокгольмі та Люнді цікаву спробу із шкільними дітьми. Зшитки дітей з кількох міським шкіл відіслали для розсліду ґрафольоґам. У зшитках є не тільки письмо дітей, але й ріжні дитячі рисунки. Ґрафольоги із тих зшитків досліджують прикмети кожної дитини та котрі з них є нервові, прудкі й загонисті, здібні або ліниві. Тим способом хоче міністерство освіти в Швеції склясифікувати всі діти та приділити їм працю відповідно до здібностей кожної з них. Коли ґрафольоґічні спроби виправдаються, це пристосується в усій Швеції.

ВЖЕ КУПУЮТЬ БІЛЕТИ НА ОЛІМПІЯДУ В ТОКІО.

Шкільні власти японської округи Мізаякі виступили з проєктом, щоби перенести святий олімпійський вогонь на ігрища в Токіо не з Олімпії в Греції, але з японської гори Гіюґа на острові Кіюшу, де колись була оселя японського мікада. Віддаль з Гіюґи до Токіо є 1,650 км. Олімпійське багаття перенеслиб 28 бігунів за 14 днів. Цей факт доказує, що японці бажають вчинити з олімпійських ігрищ у Токіо японське національне свято. Ігрища припадають на роковини 2,600-літнього існування японської династії. Олімпійський комітет у Токіо дістав з канцелярії магараджі Індоре зголошення на перших 7 карт вступу на Олімпіяду в Токіо, що відбудеться 1940-го року.

ПАЧКУВАЛА ГРОШІ ДО НІМЕЧЧИНИ.

На польсько-німецькому кордоні коло Хожова арештували німецьку громадянку Берту Мільрад, що походить зі Станиславівщини, за те, що вона намагалася перевезти до Німеччини без девізового дозволу 12,000 марок. Справу віддали до суду.

ПОЇЗД ЗГУБИВ ПЯТЬ ВАҐОНІВ З ПАСАЖИРАМИ.

Від поїзду, що їхав з Отвоцка до Варшави, відірвалися пять ваґонів з подорожніми. Брак ваґонів завважили аж у Раврі. Відчепили льокомотиву, яка рушила шукати згублених ваґонів. Згублені ваґони віднайдено. Їх причіплено до поїзду й рушено в дальшу дорогу.

РОЗПРОЩАВСЯ З ДІТЬМИ Й СКОЧИВ З ТРЕТЬОГО ПОВЕРХУ.

З вікна фронтової сходової клітки з третього поверху одної камяниці в Варшаві вискочив і впав на тротуар 45-літній коваль А. Янцен. Він зломив собі ліву ногу й загально потовкся. Виявилося, що Янцен був хворий на нерви від хвилини смерти жінки. Янцен встав у ночі, поцілував двоє своїх діточок, виняв з шуфляди шафи бритву та намагався підрізати собі горло. Замах ударемнила вчас його теща. Але Янцен вийшов з дому й скочив з третього поверху.

ПОМИЛКА В УБИВСТВІ.

В дворі Плево, повіт Ломжа, професійний злодій Маркил Ганкевич убив посесора в його мешканню. Злодюга хотів пімститися на іншому функціонарі й хотів його вбити, а внаслідок помилки вбив посесора. Колиж зрозумів свою помилку, прибув до мешкання своєї матери й вистрілом з револьверу позбавив себе життя.

ДОМОВИНА З ПОМЕРЛИМ ЩЕЗЛА.

З околиці Люблина до Серадзя надав постерунковий М. Ґвіздала домовину з тілом свого батька, щоб похоронити його в Серадзі в гробниці. Сам Ґвіздала поїхав черговим поїздом. Але домовина з померлим до Серадзя не прибула.

ЛЕГКОВІРНИЙ КУПЕЦЬ У СІТЯХ ОБМАНЦЯ.

До купця Х. Мервіцера у Львові прибув Ізидор Барвик і намовив його приступити до „інтересу". Будуть спільно підроблювати доляри. Бардик приніс якусь машинку до підроблювання долярів. Вложив туди один доляр, а опісля виняв його, мовляв — це вже другий доляр, підроблений. Мервіцер дав обманцеві 95 долярів, щоби підробив з них на таку саму суму нові доляри. Але тут Бардик почав крутити. Він заявив, що 95 долярів згоріли при відбиванні. Мервіцер опамятався й повідомив поліцію. Арештували обох.

ЗАМІСЦЬ ЛЬВА ВОВЧИЦЯ.

Мусоліні постановив „юдейського льва", символ Етіопії, заступити римською вовчицею (староримский переказ каже, що основників Риму: Ромуля та Рема вигодувала вовчиця). На головній площі Адіс Абаби, де була статуя „юдейського льва", поставлять римську вовчицю, зроблену з бронзи, а лев помандрував до Риму і його уставлять на вулиці Перемоги. Так хоче Італія символізувати нерозривність між Римом і Етіопією.

ВБИВНИЦЯ ТОВАРИШКИ ПІД ЛІКАРСЬКИМ ОГЛЯДОМ.

Панну Говп Морґан, в Іст Ленсинґ, Мішіґен, що вбила свою товаришку Елизабету Гилтнер, віддано під огляд психіятрів, щоб вони ствердили, чи вона осудна за свої вчинки.

ОБВИНУВАЧЕНИЙ УТІК КРІЗЬ ВІКНО ПІДЧАС РОЗПРАВИ.

В Коломиї, в окружнім суді підчас комуністичного процесу, по промові адвоката д-ра Пордеса предсідник суду зарядив перерву. Відчинили вікна, щоби прочистити салю. В цьому моменті обвинувачений Ґрайф, що сидів коло вікна, скочив на парапет і вискочив з першого поверху вділ. Постерунковий, що стояв коло Ґрайфа, стрілив, але не поцілив. На салі зчинилася метушня. За хвилину виявилося, що Ґрайф лежить на землі без свідомости. Він упав головою на брук і стряс собі мозок. Його справу тепер, здається, вилучать. Його обвинувачують, що контактувався з чеською комуністичною партією підчас лещетарських прогульок. Крім того він надавав комуністичну бібулу зі Львова до Коломиї.

ЯК БОЛЬШЕВИКИ ЗАБАЖАЛИ ШТУЧНОГО ВІВСА.

У большевицькій газеті „Правда" поміщений допис Шаіна, Перштайна та Єжкова про таку московську подію:

З кінцем 1934. року з Вологди до Москви приїхав якийсь молодий чоловік Беденко та предложив народньому комісареві хліборобства, Чернову, побудувати фабрику для виробу штучного корму, рівного щодо поживности вівсові. Штучний овес Беденко обіцяв робити з гильок.

Чернов пристрасно хопився тієї думки. Скоро підшукали місце для збудування фабрики на одному з московських Полевих переулків, сьогодні переіменованому на Лугову вулицю. Скоро знайшлися гроші. Знайшлися і матеріяли. З кінцем 1935. року будова фабрики (вона коштувала 30,000 рублів) була покінчена. І в 1936. році Беденко приступив до праці. Фабрика, як виявилося, може робити лише опилки (трачиння) з галузок. Поживність тих опилок така сама як соломи, лише з тією ріжницею, що виріб їх коштує дуже дорого. Недавно Беденка покликали до переслухання і виявилося, що він мало грамотний. Фабрикацію опилок припинили. І на Луговій вулиці Москви тепер пишається пустий і нікому непотрібний фабричний будинок.

„РІДНА ШКОЛА" ПЕРЕД КАТАСТРОФОЮ

ЛЬВІВ. — „Свобода" одержала від „Рідної Школи" таку телеґраму:

Адміністраційна влада заборонила всякі збірки на час від грудня 1936 до 15. січня 1937 р. В тім часі держава хоче орґанізувати поміч для міських безробітних. Цим зарядженням просто загрожене ціле існування Рідної Школи, яка рахувала на свій найбільший прибуток з дару на коляду в часі Різдва. Американські українці! Не допустіть до упадку Рідної Школи. Зорґанізуйте заздалегідь акцію за якнайбільший Різдвяний дар для Рідної Школи.

ДРАМАТИЧНЕ УСТУПЛЕННЯ КОРОЛЯ.

ЛОНДОН. — Перший раз в історії Анґлії її король добровільно зрезиґнував з трону, щоб не втратити жінки, яку кохає. В четвер премієр Болдвин відчитав у парляменті акт абдикації, в якому король Едвард оправдується, чому він це робить. Він почувавсяб дуже нещасливо, коли би поступив інакше; через те він не був би всилі виконати як слід своїх королівських обовязків. Анґлійський загал приняв цю вістку з типічною анґлійською рівноваґою, а навіть до певної міри з полекшею, що напруження минуло. Наступником Едварда буде його брат, князь Йорку, що прийме імя Юрія Шестого. Пані Симпсон, слухаючи абдикації через радіо, розплакалася.

ПРИНЯТТЯ ДЛЯ ЛЮБКИ КОЛЕССИ В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН. — Як доносить Українське Бюро в Лондоні, з нагоди побуту української піяністки Любки Колесси в Лондоні Анґльо-Український Комітет влаштував 14 листопаду ц. р. в готелю Ґровенор Гавз принятя. Серед гостей були: вайкавнт Кано і панна Кано, лейді Бавден, лейді Терінґтон, сер Вилфред Соґден, посол сер Джордж Джовнс, лейді Мелвил, проф. і пані Сітон-Вотсон, сер Волтер Пікок, радний Лондону Д. Ф. Блейк, сер Джан і лейді Майнард, пані Шішенкс, пан і пані Лансельот Лотон, пан і пані Єннер зі швайцарського посольства, д-р В. Кисілевський з Українського Бюра, Олекса Даркович, абсольвент музичної академії, М. Кучер, полк. і пані С. Л. Малон, адв. і пані Лінкольн і інші.

З СОЦІЯЛІСТИЧНОГО „РАЮ".

КИЇВ. — Совєтські часописи скаржаться, що по ріжних місцевостях невідомі люди підпалюють державне майно. Підпали ці відбуваються вже довший час і щоб охоронити державне майно від знищення, совєтська влада всюди поуставляла військові стійки. Але і це не дуже помагає. „Комуніст" з 2 листопаду пише: „Біля київської стації стояв на варті червоноармієць Кастіков. Він побачив, що з даху будинку падають іскри. Червоноармієць викликав пожежну команду, але показалося, що гідранти (водотягові рури) були вже від довшого часу повідкручувані".

ЗАКЛИК ДО УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

ХАРБІН. — Союз Української молоді в Харбіні, що міститься в Українськім Національнім Домі, вул. Новоторґова 9, Манджу-Ді-Го, розіслав до української преси заклик, щоб українські студенти їхали на студії до Ніпону (Японії). В заклику читаємо: „Чомуж не можуть українські студенти студіювати в ніпонських університетах? Рівень науки стоїть не менше високо, як і в европейських університетах, а життя в Ніпоні пять разів дешевше ніж в Европі, або в Америці. За 50 ніпонських єн на місяць можна прожити в Токіо, вчисляючи туди оплати, мешкання, харч".

НА ЗАКАРПАТТІ ЗНИКАЮТЬ КОРШМИ.

УЖГОРОД. — З Закарпаття доносять, що в останніх часах пиянство серед українського населення почало впадати. Коршмарі ліквідують свої коршми й уже не хочуть вибирати урядового позволення на продаж альогколю. Цього літа в Драгові звинули аж дві коршмі, а минулого року одну. На жаль, є ще там їх тринацять, хоч у цілому містечку є тільки 5,000 мешканців. Пиянство впадає враз з поширенням просвіти.

ЗАСТРІЛИЛИ ВЧИТЕЛЯ.

ЛЬВІВ. — Невідомі люди вбили вчителя в селі Хитрейки, пов. Жовква, Андрія Мандзія. Коли вчитель, почувши підозрілий шелест, вийшов з хати й на пострах віддав стріл з револьверу, напасники відповіли стрілами з крісів та вбили Мандзія на місці.

ВБИЛИ СОЛТИСА.

СОКАЛЬ (Галичина). — Невідомі люди застрілили солтиса К. Царика з громади Поздимир, пов. Сокаль. Нападений відстрілювався, але впав, поцілений 7 кулями. До нього вже раз стріляли перед кількома роками, але тоді його не вбили. У звязку з першим замахом поліція арештувала була Т. Бріля, І. Шевчука та М. Бучка. Наглий суд засудив був перших двох на досмертну тюрму, а третього на 10 років тюрми. Четвертий Михайло Цар. утік, а потім він застрілив дир. Бабія.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОРОЖНА КОРОНА

Кріза за престол анґлійського короля, котра показала в драматичний спосіб, що цей дідичний володар найбільшої в світі імпеfії не має навіть того права в приватнім житті, яке має його найнижчий підданий, піднесла тимсамим історичне питання: як це так сталося, що встанова королівської влади дійшла до такої безмістовности.

Зміст королівської влади в Анґлії це вислід довгого розвою. Почалася вона з абсолютної, себто необмеженої влади, яку мали колись анґльо-саксонські королі Анґлії, як її мали старим ґерманським звичаєм усі начальники ґерманських племен. У міру зросту території цих королів зростала влада цих королів.

З часом проти цеї влади повстала аристократія, февдальна шляхта. Вона хотіла вирвати частину королівської влади для себе. На початку 13-го століття аристократія збунтувалася проти короля й заставила його дати їй широкі права. Одначе королеві все ще лишилися широкі прероґативи, бо за ним стояла зростаюча тоді міська буржуазія. Та коли богате купецтво переконалося, що король, уратувавши при допомозі купецтва велику частину своєї влади, потім пішов з шляхтою проти купецтва та став нищити купецтво самовільним податкуванням і торговельною політикою, купецтво получилося з шляхтою проти короля. Обі ці кляси стали скубти королівську владу з ріжних прероґатив. Два рази міщанство викликало проти короля революції, і за кожним разом доводило до засуду короля на смерть.

За кожним разом реставровано королівську владу, але за кожним разом король мусів приймати закон про обмеження своєї влади. З цього остаточно вийшло королівство без влади, бо вся просто влада короля опинилася в руках кабінету міністрів, що були відповідальні перед парляментом, вибраним народом. Королівська влада властиво втратила ввесь зміст та стала чистою формою. Та ця форма стала пожиточною із зростом британської імперії як висловниця єдности широко по всьому світі розкинених посілостей.

Під кінець 18-го століття король Юрій Третій, котрого змалку все підбехтували поводитися як король, пробував ще привернути королівські права, але загнався самовільно в війну з анґлійськими кольоніями в Америці та програвши війну з Юрієм Вашинґтоном, скомпромітував королівську владу безвідклично. Королівська влада проявляла ще деякі впливи підчас панування королевої Вікторії й Едварда Семого, але нині Анґлія ці впливи осуджує. Отже й вони не прилучилися до воскресення королівської влади.

Колиж вона тепер переходить крізу через приватну справу, та ще не великої ваги, то це показує, що відай вона й тут не задержиться, але піде поволі скорим кроком до повного занепаду. Можливо, що ще й ми доживемо того часу, коли на чолі Анґлії не буде сидіти дідичний король, але провідник з вибору.

БЕЗСТОРОННІЙ СВІДОК ПРО СССР.

(РП) До Праги повернувся депутат чеського парляменту, що їздив до советського Союзу з метою особисто зазнайомитися з існуючим там положенням. В Празі зробив цей депутат публичний виклад, подаючи до відома чеської опінії свої безпосередні враження. Ці враження особливо цікаві тим, що згаданий депутат не є політичним противником советського Союзу. Навпаки — він обстоює конечність чесько-советського порозуміння в обличчі німецької небезпеки, і в свому викладі намагався прихильно висвітлювати все те, що бачив в СССР. Проте особиста й політична чесність не дозволила йому закрити те, що він після обєктивної обсервації побачив у сталінському царстві... Подаємо деякі частини його викладу.

I. Як працюють советські підприємства.

Депутат відвідав цілий ряд найбільших советських фабрик і заводів, зокрема відомий „Мясокомбінат", фабрику взуття „Скороход" і ленінградський машинобудівельний завод. Як відомо — ці підприємства большевики реклямують як найбільш „передові в цілому світі" щодо їх технічного устаткування. Проте огляд технічної орґанізації цих „ославлених" підприємств нічим не здивував депутата. Він ствердив, що чеські підприємства з технічного боку орґанізовані далеко краще, особливо такі фабрики, як Шкода, Батя і т. д.

— Порівнюючи орґанізацію чеської фабрики взуття Баті і такуж советську фабрику „Скороход"—казав депутат— можна легко переконатися, що в „Скороході" (а цеж є „зразкове" советське підприємство!) багато гірше поставлена справа охорони здоровля робітників і гиґієни. Я не бачу нічого доброго в темпах праці робітника на нашій фабриці Батя, завдяки яким робітник по трицятьох роках праці стає вже інвалідом. **Але з певністю можу ствердити, що советський робітник стає калікою по десятьох роках роботи на фабриці...**

В „Мясокомбінаті", що сполучує в собі різні худоби з виробом ріжних мясних продуктів — депутата вразила **неохайність фабричних приміщень.** Машини старого типу. Не кажучи вже про подібні підприємства в Америці (наприклад в Шікаґо) навіть в Чехії вони під технічним оглядом стоять далеко вище. Найбільше вразило депутата невміння советських робітників працювати навіть на цих старих машинах. Продуктивність советських робітників він математично порівнював з чеськими на подібній фабриці Хмеля (в Чехії). В „Мясокомбінаті" працівники без толку кидаються від машини до машини, дуже виснажуються фізично, а продукують... далеко менше, ніж у Хмеля. У Хмеля праця йде з правильністю годинникового механізму, кожний робітник точно знає своє місце й призначення, працюють, на перший погляд, ніби навіть дуже повільно, але розміром продукції це чеське підприємство **три рази перевищує советського „ґіганта"** (себто „Мясокомбінат").

Вразив депутата й той факт, що советські робітники працюють на підставі так зв. „здельщини" **(це найбільш виразна форма експльоатації праці робітника, що забороняється навіть в капіталістичних країнах).** Це ставить робітників в надзвичайно скрутне положення. Хто не може виконати пересічної норми продукції, того негайно звільняють з більш кваліфікованої праці й призначають на чорну роботу. А залишити підприємство неможливо...

— Взагалі на всіх фабриках і заводах, що їх я відвідав — говорив депутат — відчувається якесь **нездорове напруження.** При вступі в підприємство висить так зв. „чорна дошка", на якій в публичний спосіб таврується робітників, які в чому провинилися. Всі ходять ніби під якоюсь пресією.

Особливо здивувало депутата те, **що всі підприємства переповнені озброєними жовнірами.** Їх можна бачити скрізь: на сходах, корoдорах, а особливо багато **в машинових відділах.** Нічого подібного в Европі чи Америці взагалі не існує. **Военна охорона пильнує вирібництво від саботажу ріжних „шкідників", яких очевидно скрізь дуже багато, коли владі приходиться перетворювати підприємства в якісь озброєні табори.**

Приневолюючи робітників піднести продуктивність праці уряд обіцяв підвищити й платню. В деяких підприємствах продукція піднесена, але урядові чинники з підвищенням платні не дуже спішаться. Офіційно пояснюється, що платні будуть звищені тільки тоді, коли вся советська промисловість виконуватиме потрібні норми, а не окремі фабрики й заводи...

II. Стахановщина.

Стахановський рух перетворився для самої влади в дуже тяжку до розвязання проблему.

Депутат вказав на цікаве явище: багато робітників взагалі **не вірить** в існування леґендарного основоположника цього руху — Стаханова. Це явище тим більш дивне, що його можна бачити на зїздах у Москві, слухати на радіо його промови і т. д. А проте робітники кажуть: „Стаханова влада видумала" (!). Зацікавившись, депутат розпитував про це багатьох робітників. Хід їх думок приблизно такий:

Урядові, мовляв, необхідно було піднести продукцію. Як це зробити? Насамперед зліпшити техніку й продукційність праці. Але для цього потрібні величезні фінансові засоби. А тих засобів у влади нема... Тоді вона змобілізувала для цього свою пресу. Всяж преса — урядова, і змушена писати те, що їй накажуть з Кремля. Ось вона й почала аґітацію для видуманого „багатиря" Стаханова. Преса його прославляє і ставить всім у приклад, демонструє (для спокуси інших), які високі він має заробітки й змушує всіх робітників „доганяти" його „темпо"!...

— Стаханов дійсно існує, але робітники в своїх думках недалеко від істини, від того, що власне змусила владу почати кампанію за стахановновський рух — заявив депутат.

Стахановці грають ролю опори влади. Через них влада знає про все, що діється в підприємствах. **Це їх шпигуни й аґенти, приваблені більшою винагородою й кращими умовинами життя. Власне тому так гостро ненавидять їх робітничі маси. Стахановці всякими способами тиснуть робітників, а ті в свою чергу відповідають їм чисельними виявами саботажу й навіть терору.** З цих причин стахановець в якомусь одному відділі підприємства ніяк не може довше видержати. Адміністрація переводить їх з цеха до цеха.

В европейських умовинах стахановщина просто неможлива! Вона насамперед в найжахливіший спосіб **деморалізує** робітників. Величезна маса советських робітників (а їх 23 міліони!) живе в умовинах, які з повною підставністю треба назвати рабськими. Стахановці допомагають владі тримати цю масу в слухняності. Це властиво їх головна функція, **бо про їх продукційне значіння взагалі не можна поважно говорити.** Хто бодай приблизно знайомий звимогами сучасної модерної промислової продукції, той ствердить, що окремі вискочки, або так зв. стахановські „чемпіони", в ніякий спосіб не можуть вплинути на піднесення промислової продукції національного господарства. Це не більше, як спекуляція влади, а водночас і батіг в її руках, що ним вона підганяє робітничі маси. Влада найбільше всього боїться заворушень цих рабів-робітників.

Цікавий епізод. В Москві показували фільму з царських часів, де робітники розправляються з директорами фабрик. Здавалосяб: що могла мати проти такої фільми „соціялісnтична" влада? Але фільму в певних частинах вирізали. В Кремлі подумали, що з неї робітники можуть набути цілком протилежну (до намірів влади) „науку", а саме, що не булоб зле в цей же спосіб застосуватися й до советських експльоататорів, що нічим не ліпші від передреволюційних...

Щиро говорити з робітниками сторонній людині дуже тяжко. На політичні теми висловлюватися уникають. Довго приглядаються до співбесідника. А коли починають говорити, то дуже повільно — зважуючи кожне слово... Участь робітників в компартії — тяжка повинність. Крім праці в підприємстві, партійна робота відбирає у робітника не менше 4—5 год. денно. Відмовитися від неї неможливо. Звідси зрозуміло, з яким „ентузіязмом" робітники її виконують, як теж і те, чому партія хворіє на постійні „чистки"...

III. Колгоспи.

Колгоспи — ці „соціялістичні хлібні фабрики" — вразили депутата насамперед тим, що **в них без всякого діла товчеться маса зайвих людей, роблячи вигляд, ніби дуже „заняті"... Вся праця в колгоспах базована при примусі й рабстві, подібно, як і в промисловости. Депутат перконаний, що в Европі колгоспи взагалі не моглиб існувати.**

Колгоспників советська влада експльоатує в дуже безоглядний спосіб. Ось цифри, що їх занотував депутат. З зібраного врожаю колгоспник віддає „державі" 18%, на податки йде 5%, на соціяльну асекурацію 10%, на амортизацію інвентаря 10%, а крім того ріжні „добродійні позички" й „пожертви" (наприклад — на революцію в Еспанії і т. д.). Таким чином на потреби самих колгоспників лишається заледви 45% врожаю.

Зерно здається державі на підставі надзвичайно низьких цін, натомісць за вироби „соціялістичної" промисловости колгоспники змушені платити жахливо високі ціни. **Витворюється таким чином подвійна експльоатація** праці **советського селянина.**

Робітничий день у колгоспах продовжується від 10 до 15 годин! Державна статистика встановлює середню врожайність жита на 8 сотнарів з гектару, але на ділі вона нижча й далеко відстає від европейських норм. Господарка в колгоспах провадиться таксамо зле й недбайливо, як і в промисловости.

Цікаве видовище представляють міські базари, куди колгоспники привозять свої продукти на продаж. Головна частина базарів зайнята державними („соціялістичними"!) склепами, а другорядні сектори так зв. „частниками", себто приватними купцями. В державних склепах відвідувач стрічає дуже непригляднe видовище! Товарів мало, всі вони тримаються в неохайному, брудному вигляді, сморід від продуктів жахливий, урядники, що обслуговують ці склепи, брутальні, непривітні. Їх девізом є: „жрі, что дают"... На запит, чому в такому стані склепи — советські громадяни, дивлячись зо здивуванням на того, хто питає — відповідають: „та цеж державні"...

Зовсім інший вигляд мають ті сектори базарів, де торгують частники. Скрізь чистота, порядок, товари (мясо, овочі, молоко, ярина і т. д.) тримають зразково, так, як на базарах у Европі. Частники привітні, стараються догодити покупцеві, придбати собі добру опінію. Не дивно, що головна торговля йде якраз у частників. До державних склепів покупці змушені звертатися лише тоді, коли спізняться на базар і у часників вже невистарчає товарів.

Депутат відвідав базари в Москві, Харкові, Києві й Одесі. Скрізь бачив він тай самий, накреслений вище, малюнок...

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

(76)

IX.

Цієї осени до школи в Дермані виправляють Довбенки двох членів своєї родини. Хведот скінчив сільську початкову школу, але що він там того навчився. Тепер чоловік з такою наукою все одно що й без неї. Підросте дитина, піде між люди — скрізь розторопніший той, хто грамоту знає. А хто своїй дитині ворог. Хай іде, вчиться, росте, набирається розуму.

Двацять девятого серпня виїхали Володько з Хведотом з Тилявки. Везе їх сам Матвій. Обидва хлопці міцні, загорілі, з мозолистими долонями.

Володько лишається по старому в дядька Єлисея на помешканню, а Хведота дають до тітки Зіньки на Залуже. Це досить далеко від школи, геть аж під верхівським лісом. Але що робити.

Батько віджджає... Володько знов у Дермані. Знов рідні сади, лішники, займиська, стежки й перелази. Любить Володько це розлоге, хороше село. Сади знов сипнули овочем... Стоять яблуні, мов розціловані дівчата. Ранок. Сонце зводиться над манастирськими шпичастими смереками. З листя яблунь скапують сльозини холодної роси. Десь-не-десь вдарить об вогку землю твердий саблук, чи воскова довгоцепа, або золота ренета. Грушки хунтівки, мов зелені дзвінки, обчіпляли галузки дерева. Сливки наливаються синім вином і коли пеш оком їх барву, мимохіть пянієш.

По взгірях, по горбках та ярах розкидалися садиби. Здебільша муровані хати — криті бляхою. Клуні на мурованих стовпах. Камяні хліви. Кожна садиба втопилася й захлинулася садом. Від садиби до садиби перелаз. Стежки збігають садами, лішниками, поплутані без путтія і ліку. По них ходять босими ногами моторні й химерні дівчата, голосні молодиці, стрункі та дужі парубки.

Дерманці не знають смутку. Життя їх пружне та метушливе. Палке кохання, буревійна гульня і такаж їх революція.

Ні одно село не знає стільки сходок, стільки крику, стільки гамору, як Дермань. Німці трохи збили пиху того села, але бундючні матрози, що зграями прибувають зо всіх морів та океанів, заповідають буревій. Що неділі коло церкви та манастиря юрбами стоять цибаті військовики. Мова їх терпка. Біда вам, німці, буде...

По гаях, лішниках стрілянина. Навіть Володько з Петром частенько беруть свої обрізи, напихають кишені „патронами" і тарахкають „по чом зря" у стару черешню панкового лішнику. Всадив патрон, — тарах!... Луна геть покотилася, а черешня рану нову дістала, скорше зі світа зійде. І так порохнява. Досить настоялася, народилася.

У пилипівку зчиняється метушня. Кажуть, німців під сто чортів женуть. Повстанців веде якийсь Петлюра. Хай. Досить німецького „правленія". Давай „рабоче - крестянску" власть.

Молодшому Володьковому дядькові Пархвенові бракнуло олію. Всипав у мішечок на макуху ріпаку, взяв баньку в руку і поклигав до Мизоча.

Пішов і нема. Дядина Мотря метушиться, бігає. — Щось мені, чуєте, так сотужно... Щось так не по мені...

Хилиться до вечора день, вечоріє, смеркає... Нема Пархвена. Посмерку прибігає хтось і гукає: — Їдьте скорше, бо під Мизочем німці Пархвена ранили.

Дядько Єлисей за коні і гайда. За годину привезли Пархвена. Лежить на санях блідий, мов із крейди січений. Під носом кров, на чолі кров, руки в крові. Ноги замотані замерзлою в крові рядиною. Права нога його перебита. Ледви живим довезли.

Кажуть: у Мизочі „отряд" Рикуна напав на німців. А вони люті, мов роздратовані оси. Оточили Мизіч і нікого не випускають. Винесли над гору від Мизочина кілька кулеметів, сікнули по жидівських хижах. Тільки вікна висипались, а з людей нікого не чіпило.

Пархвен олію набив і несе спокійно в баньці. Пішов стежкою і якось минув німецьку заставу. І вже коли був далеко під пригірком, побачив його німець.

— Гальт! — крикнув він. Пархвен не чує. Він спішить з олієм до дому. Там чекає на нього Мотря.

Німець прицілився, бабахнув і пропала Пархвенова нога. Впав у рів коло дороги. Холод, сніг. З ноги тече річка. Навкруги ні одної людини, тільки від Мизочина кулі посвистують.

Щастя, що хтось його там побачив. А ні, то ґеґнув би й кінець.

Відвезли Пархвена до Острога. Хто знає, чи вилікують.

У селі шириться еспанка. Мруть люди. В сусіда Івана помирають одно за одною три молоді дочки. Плач, похоронні співи.

Одночасно по займиськах курить дим. Це самогонщики. Юрба людей у кожухах та „шинелях" оточила „куб" і очікує „перваку". Куб стоїть, побулькує в середині. З рурки холодильника попшикує пара. Під рукою вже приготована пляшка. Ще хвилинка, друга і пара перестає йти, а натомісць тоненьким цюрком линувся первак. Червона, зашкорупла рука підставляє чарку, тримає, поки набіжить повна і несе її під зорослі вусом уста. Хильнула:.. Ааах! Ух! Міцний чортяка! Пробуй, куме!

Кум пробує, сусід пробує, всі пробують. Було мовчки, а по пробі стає гамірно.

Вечорами в хаті Єлисея „зборня". Вернувся матроз Балтійської фльоти, Сергій Корнійчук. Він одинак. Хату має, кілька десятин землі. Але не має ні батька, ні матері. Прийшов до дому і „повний пролетар". Одна з вибитими вікнами пустка в садку і це все.

Але зі себе „герой первого сорта": Карк, пика. На руці годинник. І грамоту знає, на крейсері писарем був, а пише здорово. Виведе стрічку і без лінійки, а як струна проста.

Бував у Кронштаті, Петрограді, Гельсенфорсі. Знає, чим відріжняється Керенський від Леніна. Перший — сукин син, буржуазний прихвостень, другий — товариш Ленін, вожд большевиків - комуністів, що несе всьому трудовому народові свободу, рівність і братерство. Селянам усім несе він землю без викупу, скільки кому треба. Касує приватну власність, бо земля не належить нікому, тільки тому, хто на ній працює.

І ще знає він, хто такий Троцький, Мілюков, Гучков, Терещенко. Перший пролетар, решта буржуазія і капіталісти, що ссали кров трудячого пролетаріяту.

Знає він і про Петлюру. Контрреволюційна зволота, кілька тисяч десятин на Полтавщині. Не менша „гидра контрреволюції і Грушевський. Кому не відомо, що в Києві стоїть його миловарний „завод".

Цеж ті, що хочуть „самостійної". Цеж вони, що пишуть „мовою оголошення". Але нас не відділиш від „руского брато, зкотрим чотири роки разом кров проливав, з одного котьолка їв".

— А яж, що кажу, — зазначує Єлисей. — Куди його відділятись. На яку погибель, сто болів ув його ма', ділитися. Сказано: чим більше хазяйство, тим і „пользи" більше. Ні? — І виговоривши своє переконання, Єлисей по свойому кутом рота прудко спльовує, що значить поважне ставлення справи.

Володько горить, мов сірник. У нього нема ні слів, ні відваги, але казати щось треба. Не можна про такі речі мовчати.

— Не треба, кажете, ділитися. Бо ви знаєте... Вам здається, що москаль ваш брат, а він ваш „експлоетатор".

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайні місячні збори відбудуться у вівторок, 15 грудня, в годені 7:30 ввечір, в галі під ч. 386 Джанстави Евені. Просимо всіх членів прийти на ці останні місячні збори, бо є багато важних справ до полагодження. А всім довгуючим членам звертаємо увагу, щоб на цих зборах вирівнали свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. Хто має нових членів, хай приведе їх на збори. — В. Кушнір, рек. секр.

УКРАЇНСЬКА ПОЕЗІЯ Й МОРЕ

Нові літературні течії, що виникли й розвивалися в нас по революції, хоч і поборювали себе взаємно, мали одне велике спільне: тугу за далеким, невідомим, незвичайним.

Футуристи сплели цю тугу з морем. Море, рухливе, неспокійне, незбагнуте море могло так помітно у такий особливий спосіб впливати на настрої, чуття й уяву поета, як мало яка інша стихія. У Михайла Семенка морська лірика замикається в рамцях оцієї туги за далеким і невідомим „Горизонтом", але в його товариша Юрія Шкорупія виступає ширше й глибше трактування морської тематики. Буйне й мерехливе життя моря, цієї „колиски бур і ураґана" стає для нього не лише канвою для мережива мрій. Воно гасить жадобу міцних переживань і великих зусиль, особливо в зустрічі зо штормами-бурями, що з ними бореться людина на життя і смерть. В циклі своїх морських лірик „Море" вміє Шкорупій легко перейти від молитовного захвату морем до відчуття поезії снаги моряцької:

„От шкіпером колиб я був,
то розпустив би всі вітрила,
щоб вітер щогли долі гнув
та буря в линвах вила..."

Зпоміж поетів символістів Микола Терещенко може найкраще відчув і зрозумів море — щоб згадати лише таку до краю поетом пережиту картину козацького морського походу, яку дає він у „Чайці". Захоплений козацькою відвагою, неначе жаліє, що козаки так скоро поверталися з моря „у рідний український вирій — де степ і люлька і воли..." Терещенко дивиться на минуле України не лише, як історіософ, але і як моряк:

„Без зор, без компаса, без гасла — історія моїх дідів;
і тільки кров у них не гасла,
кипіла для майбутніх днів".

Захоплення красою України родиться і в Максима Рильського тугу за могутністю, яка — він це міцно відчуває — звязана лише з морем. Досі ми стояли осторонь від моря, тому й таке миршаве наше минуле:

„Ми ще ніколи не були собою,
Не підіймали стяга по морях,
Ні по чужих, невиданих краях,
Де квіти квітнуть барвою новою.
Ми безязикі, безіменні ми —
Німа вода холодного свідчада,
Слизький туман. Ми привидів громада,
Що непомітно ходить між людьми".

Таке наше вчора. Але наше завтра буде інакше — велике й величаве:

„Народи й царства! Днів і поколінь
Моря дзвінкі! Дивуйтесь непочутнім:
У давнім ваше, наше у майбутнім.
Для вас земля, а наша далечінь".

Від того часу багато поетів присвячує чимало увагу морю, щоб згадати лише поцейбічних Богдана Кравцева („Дорога", Львів, 1929.) або Євгена Маланюка („Земна Мадонна", Львів, 1934.) й ін.

Але є ще гурт поетів, що пишуть лише про море. Творцем цієї літературної школи ентузіястів моря є Юрій Яновський, автор морських новель, повістей і лірик („Кров землі", „Майстер корабля", збірка поезій „Прекрасна Ут", Одеса, 1928). Яновський вирік на морі: „О, море, простий товаришу" — кидає привіт йому. Із співжиття з морем виросла вся його поезія. Веселковими красками розмальовує поет красу далеких рейдів, буйного життя на палубі, чи плескіт хвиль об борт.

Поруч Яновського найбільшим поетом-маренїстом був Олекса Влизько, що в останніх роках перед розстрілом присвятився майже виключно морській ліриці (вибір у збірці „Пяний корабель", Харків—Одеса, 1933). Влизько — романтик моря. Хоч іноді й пише про „буденне море", то й тоді має на думці що інше: „Жбурни, як шторм, кремезну силу, на рейди мязів і сердець". Чи описує порт, чи представляє змінні прибої й одбої, чи безрух штилю, чи жахливий шторм, все однаково мріє про „Романтику моїх залізних ескапад".

Яновський і Влизько створили цілу школу молодих ліриків, романтиків моря. Належать тут такі автори як Павло Усенко („Лірика бою", Харків, 1934), Григор Плоткін („Свіжий вітер" Київ, 1934), Святослав Гординський, („Буруни" Львів, 1935.) й ін.

Як глибоко вросла морська проблематика в сучасну українську поезію, вказує хочби прегарний „Нічний рейс" Миколи Бажана. В цьому вірші, до речі, присвяченому Ю. Яновському, прирівняно поетичне творіння до нічної їзди по морю:

„І пада, зламлений в покресленій чернетці
Рядок, мов щогла неструнка.
Те напина вітрила плавні строф,
Скрипить холодним тросом літер
Бітер
Вишуканих катастроф".

Морські переживання сплелися в одне суцільне з творчими-поетичними. Вони і є джерелом найбільшого вдовілля:

„Шукання катастроф,
і мандрів, і надхнень —
Утіха всіх утіх,
розрада всіх розрад".

(„Обрії).

Є. Ю. Пеленський.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

В справі ювилею Олександра Кошиця.

Громадяни українці!

Наша пісня, наша дума —
не вмре, не загине,
Осьде, люди, наша слава
слава України!

Суспільність, що не може почванитися велики людьми, не може назватися культурним народом. Не число творить націю, а якість; не сіра, нетворча маса, а творчі одиниці — ґенії, мистці, вчені, законодавці, державні мужі, полководці. Не може назватися культурним народом суспільність, котра не вміє пошанувати своїх великих та заслужених людей, що їх працею та творами ума збагатилась культура чи взагалі життя народу. Тільки через належне оцінення, а затим і через приняття та присвоєння собі плодів ума своїх ґеніїв, мистців та мислителів нація поступає вперед і вгору на шляху духового розвитку, стає культурнішою, кращою, благороднішою між іншими народами. Тому пошана своїх великих людей — це пошана своєї культури і своєї нації, її імени і її слави. Це пошана свого власного достоїнства.

Земляки!

Серед нас, на прибраній нами землі Вашингтона, живе на вигнанню з Рідного Краю один з найбільших українських мистців, один з велико-заслужених творців української культури, один з тих, що його трудами, працею та творчістю ума імя України прославилось у світі, а ми — українське громадянство — двигнулися вище на шляху культурного розвитку. Мужем цим є незрівнаний мистець української пісні — Олександер Кошиць.

Навала новітніх варварів на Україну вигнала цього майстра української мелодії і хорового співу з Рідного Краю, де Він уже до світової війни та до революції визначався на Кубані, Полтавщині і в Києві як дослідник і плекач української народньої пісні та як керманич найкращих, які коли співали, українських хорів. Пішов Він з рідної України блукати чужими чужинами, але пішов не сам, а з Українською Піснею, і з Українським Національним Хором, як його незабутній, незрівнаний та неперевищений ніким диригент.

Не треба Вам, земляки-українці пригадувати світових тріюмфів Олександра Кошиця — в Чехословаччині, Австрії, Швайцарії, Франції, Бельгії, Злучених Державах, Канаді, Мексику, Аргентині, Бразилії і т. д. Його тріюмфальний похід був походом слави для української пісні, для українського імени, для нашої нації, для нас же самих. Його слава це наша слава — слава України.

Це Олександра Кошиця мистецька хорова пісня поставила Україну на карту культурних народів світу. Наша кривава боротьба на степах України за волю невідома майже світові. Наша політика не могла почванитися успіхами. Але наша Пісня, вичарувана Кошицем на хорових естрадах концертових саль столиць світу та осередків людської культури, тріюмфувала, перемагала, підбивала, несла імя України в усі кінці світу. За це від нас, українського громадянства, Олександрові Кошицеві належиться велика подяка, велика пошана.

Минає цього року 40 років, як Олександер Кошиць зачав трудитися та працювати на полі української музики. Він збирав і видавав українські народні пісні. Він сам гармонізував їх у незрівнані перлини хорової композиції та компонував свої власні твори. Він збогатив нашу церковну музику великими творами в справді українського стилю. Він диригував українською оперою в Києві й українськими хорами в Україні. Він вивів українську пісню перед широкий світ. Він вкінці диригував найбільшими українськими хорами в Америці. За його саме проводом і прикладом піднеслося на вищий щабель українське мистецтво в Америці. Він показав шлях, а інші йшли за ним.

Сьогодня — по стільки літах трудів та подвигів — Олександер Кошиць, що чарував тисячі та сотки тисяч людей, прикошений на здоровлю, живе в злиднях. В інших народів, що щасливіші, бо мають свою державу, такі заслужені і такі творчі мужі забезпечені перед лихою годиною. Ми, українці, на жаль, до тих щасливих не належимо. Олександер Кошиць живе серед нас — нами люблений і шанований, але незабезпечений та на здоровлю не кріпкий.

Ось тому за почином дяковчителів та диригентів тих хорів з нюйорської округи, що співали під батутою Великого Мистця української хорової штуки, заснувався підписаний нижче громадянський комітет для вшанування заслуг, трудів, праці та подвигів Олександра Кошиця. Заходами цього комітету відбудеться **27-го грудня ц. р. в місті Нюарку, Н. Дж., в салі New Krueger Auditorium, 25 Belmont Ave., Newark, N. J., Святочний Вечір-Академія в честь Олександра Кошиця.** Програму цеї академії оголоситься цими днями.

Повідомляючи наш український загал про це, підписаний Ювилейний Комітет взиває Українське Громадянство взяти в цім ювилеї участь, а то — хто може — появою на цьому святі, висилкою писемних привітів, телеграм і т. п., а також причиненням до **Ювилейного Дару**, який бажаємо зложити Достойному Мистцеві Української Пісні. Товариства, організації, парохії та громадяни, що бажають причинитись до цього дару, зволять пересилати свою пайку на адресу: **Mr. Thep. Kaskiw, 600 High Street, Newark, N. J.** На ту саму ціль піде дохід зо згаданого повище Святочного Вечора.

Українці Громадяни!

Пошануймо достойно найбільшого і найбільше заслуженого з живучих українських мистців та творців нашої культури. Пошануймо нашу славу, славу України — Олександра Кошиця!

Ню Йорк, 1-го грудня 1936.

Комітет для вшанування ювилею Олександра Кошиця:

Впр. Отці: о. П. Понятишин, о. О. Пик, о. Ф. Тарнавський, о. П. Процько, о. А. Лотович, о. В. Лотович, о. Й. Чаплинський, о. І. Ортинський, о. М. Кінаш, о. М. Струтинський, о. Л. Сембратович, о. М. Сіменович, о. Л. Чапельський, о. І. Куцький, о. М. Данилович, о. О. Пристай, о. Е. Сидоряк, о. М. Кузів, о. В. Турула, о. д-р М. Копачук, о. О. Павляк, о. А. Уляницький, о. І. Шуховський, о. В. Довгович, о. д-р О. Ковальський, о. В. Меренька, о. В. Гривнак, о. М. Залітач.

Впв. Панове: М. Мурашко, Т. Чемерис, А. Цурковський, І. Борисевич, М. Січинський, д-р Л. Мишуга, В. Ревюк, О. Стеткевич, В. Лотоцький, д-р Л. Цегельський, д-р С. Демидчук, д-р В. Левицький, Я. Чиж, О. Шаповал, М. Хандога, д-р М. Сіменс-Сіменович, д-р О. Тарнавський, д-р С. Гриневецький, Б. Пелехович, М. Нісевич, О. Малицький, Р. Слободян, Д. Галичин, В. Малевич, В. Шабатура, В. Левчик, М. Шумейко, В. Дидович, Г. Брик, І. Лисак, А. Д. Пашук, А. Вагнер, Ю. Яремова, Е. Піддубчишин, С. Абрагамовська, М. Скубова, Баволяк, Розомільо, д-р Н. Пелехович-Гайворонська, М. Вагнер, А. Ярема, М. Пізнак, С. Шумейко, д-р В. Галан, д-р Ю. Андрейко, д-р Янкович, д-р Стець, д-р Тацій, д-р Й. Туліґлович, д-р О. Грановський, Л. Сорочинський, проф. К. Орлик, Г. Дідоха, інж. В. Семенина, інж. Комарницький, І. Штогрин, Д. Капітула, О. Шаршонь, О. Архипенко, В. Авраменко, М. Гайворонський, Р. Придаткевич, П. Углицький, М. Карлаш, М. Гребенецька, П. Ординський, І. Гузар, В. Павлик, В. Лазута, М. Мазур, М. Мосонд, І. Штогрин, М. Заверуха, І. Дучинський, Л. Ковальчик, Г. Євусяк, М. Турчин, П. Малець, Й. Заяць, М. Матвіїв, А. Дроздяк, В. Коцюбинський, М. Сокольський.

За Комітет Праці: Т. Каськів, Т. Онуфрик, М. Фатюк, В. Савіцький, В. Мельничук, С. Грабар, М. Ядловський, В. Гела.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

З Дня Подяки для інвалідів.

Чорноморська Січ ім. Д. Вітовського в Нюарку, Н. Дж., що року святкує День Подяки, влаштовуючи в той день вечерю, з якої ввесь чистий дохід призначує на українських інвалідів у рідній краю. Таким чином вона хоче прийти з поміччю тим українським інвалідам, що тепер терплять нужду, втративши здоровля в обороні української ідеї та свого народу. В часі тої вечері жертвували на вище згадану ціль по $1: В. Фейло, о. д-р В. Клодницький, І. Ухман, М. Басараб, М. Веркій, В. Дорошенко, С. Сайко, М. Соколовський, В. Ткач, А. Саків, І. Атаманець; по 50 ц.: Т. Пристач, Д. Даля, В. Чуй, Й. Фурда, А. Іваньский. Решта дрібними. Разом усього $21, які то гроші переслано через Обеднання на призначену ціль.

Іван Атаманець.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

На Рідну Школу й інвалідів.

Бувший Центральний Комітет українських шкіл у Філядельфії на своїх останніх зборах, що відбулися 8-го листопаду ц. р. в українській громаді в дільниці Найстави, порішив вислати через Обеднання $50 на Рідну Школу й $43 на інвалідів. Ця квота $93 залишилась у часі Комітету, а представляла вона прихід з ріжних імпрез, улаштованих свого часу Комітетом для призбирання фондів на піддержку українських шкіл по дільницях міста Філядельфії. А що в останніх роках згаданий Комітет не проявляв ніякої діяльности в тій справі, то бувші члени управи порішили тепер вислати решту грошей на вище подані цілі.

Бувші члени управи: **П. Чорний**, предс.; І. Затонський, касієр; **В. Граб, Г. Шабала, С. Бабяк.**

НЮАРК, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

Союз Українок, від. 28, улаштував 20 листопаду ц. р. забаву з картами і частину доходу в сумі $10 призначив на Рідну Школу. Ті гроші вислано через Обеднання.

Катерина Кузьма, секр.

НАЙМЕНША ДЕРЖАВА Є В ІНДІЇ.

Загально думають, що найменша держава у світі це република Сан Маріно або князівство Андора, інші думають, що князівство Ліхтенштайн. Тимчасом найменша держава у світі не в Европі, лише в Індії, де є чимало малих державок. Ця найменша держава у світі зветься Авачар, а займає простору дві квадратні милі. Вона має всього 320 громадян. Головою тієї держави є раджа Авачару. Тих 320 громадян ділиться на кілька каст. Річний буджет тієї державки виносить 500 фунтів стерлінгів. В Індії зрештою на 562 держави та державки є чимало таких, що небагато більші від Авачару, а багато з них менші від Андори і републики Сан Маріно.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

СЕЙР, ПА. Тов. Вільні Козаки повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в середу, 16-го грудня, в годині 7-мій ввечір, у парохіяльній школі на Рівер Стріт. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо контрольна комісія здасть своє справоздання за 1936 рік, також старі урядники здадуть своє справоздання, по чім буде вибір нових урядників на 193 рік. Просимо всіх членів, котрі мають довг, роб вирівнали, коли не вирівнають то будуть суспендовані. Просимо членів привести зі собою кандидатів на нових членів, бо будемо приймати їх до У. Н. Союзу та Б7ратства без оплати вступного. — Тит Шкирпан, предс.; Теодор Баль, кас.; Мих. Ковалевич, секр.

Пані переходить вулицею попри хлопця, що ревно плаче. Дає йому кілька центів і питається:

— Ти чого плачеш, сину?

— Бо мене побив мій старший брат.

— За віщо він вибив тебе?

— За це, що я зле розсипав зернята з помаранчі і пані не перевернулася!

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

TALK BY UKRAINIAN ASSEMBLYMAN

On November 19th, Mr. Stephen J. Jarema, well-known Ukrainian-American attorney, who was recently re-elected to the New York State Assembly, addressed a gathering of members and guests of the Ukrainian University Society of New York at their club room in the International Institute. His talk, which was informal, dealt with his new bill amending the education law in regard to the probationary period of substitute teachers. The bill has passed the Assembly and Senate, and is now on the statue book of the State of New York. Many in the audience were interested in the new bill because it directly, or indirectly, affeeted them, since there were quite a few aspirants to teaching positions among them.

JOHN MUDRY, Secretary.

A NEW PUBLICATION

The first number of a new Quarterly publication entitled "CONTEMPORARY RUSSIA" has appeared. According to the editorial of the first number, "it will deal with developments from the scientific standpoint; and will present facts regardless of whether they please or displease."

As the "Times" said in commenting on this publication: "Certainly the first number attains a commedable and uncommon degree of objectivity (through an anti-Soviet bias is not wholely submerged), and its contents are unusually well-documented."

The first number contains ably written articles on the National Movements in the Soviet Union (in which a brief account of the Ukrainian and other movements is described), and the inherent weaknesses in the Red Military Forces.

It may be said that the article on the Red Army rather underestimates the military strength of the U. S. S. R., making too little mention of the fact that the Soviet relies to a great extent on the disintegration of armies and nations which will face them. The Commintern is working relentlessly for this purpose throughout the world, e. g. Spain, France, Popular Fronts Movements, etc.

The title of the publication seems a little incongruous but the Editorial Board seem to have realized this as they explain the title as necessary because the word Russia "is still firmly implanted in the minds of people in this country."

The Quarterly has been well reviewed in the Press as being of value to all persons who wish to be well-informed of affairs in East Europe. It is published at 92, Fleet Street, London, E. C. 4. (Price 1s/—, Post Free 1s/3rd. Annual Subscription 5s/—Post free to all parts of the world.)

(Ukrainian Bureau, London)

RESTRICTING UKRAINIAN RIGHTS IN CZECHOSLOVAKIA

Only two years ago, Dr. E. Benesh, now President of the Republic, and then Minister of Foreign Affairs, made a declaration to Ruthenians (Ukrainians) and Czechs alike, urging them to agree together and work towards autonomy of the Province. The Czechs, however, instead of trying to come to an understanding have lodged a protest against autonomy; and in the paper "Slovak" of July 22, 1936, it was said that fifty-five Czech Societies and Peasants' Associations had submitted a Memorandum to the Authorities in Prague requesting that the schools be taken over from the autonomous administration and placed under the control of Prague immediately.

("Svoboda," Uzhorod

HOME COURSE AND SCHOOL COURSES

William Bongart, 12 years old, was on the witness stand in Domestic Relations Court in Newark, New Jersey, on November 2, answering questions by the judge and the lawyers in support of his parents' contention that they are able to educate their children better than the public schools of West Orange, where his family lives.

"My mother gives out our work every morning at the table in the living-room," he explained. "We have ten arithmetic problems, and ten questions in history and ten in geography to look up. On Monday, we get twenty new spelling words, etc. We do this while mother goes to the store. She corrects our papers when she comes back."

ARNOLD CHALLENGES

The Ukrainian Tridents of Arnold, Pa., formerly the Ukrainian Athletic Club, is anxious to get its 1936-1937 Basketball season under swing.

This year they will have their team strengthened by several former high school players, and would like to schedule games with the following teams in Pennsylvania: Aliquippa, Monessen, Ambridge, Butler, Ford City, Carnegie, North and South Side of Pittsburgh. In Ohio: Campbell, Akron, Rossford, Youngstown, and Cleveland. Also Detroit, Mich., and Buffalo, N. Y.

Teams interested in arranging games with the Arnold Ukes write to Russell Fituch, 1663 Leishman Ave., Arnold, Pa.

JOHN S. BILLY,
Basketball Director,
of the U. Y. L. of N. A.

THE PEN PAL COLUMN

We are slightly late this month, but that is because of the fact that very few requests for Pen Pals were received. Here's hoping that the response will be greater the next time, for, as you already know, this column cannot exist without the cooperation of all letter-writers.

If you would like to make friends via mail send us your name and address and we will insert it in this column. The purpose of this column is to create friendships among young Ukrainian-Americans of different cities. All that is necessary is a letter addressed to the conductor of this column. State your name, address, description, hobbies, etc., and we'll do the rest. Your name will appear in this column, and in due time you will be receiving letters from persons who desire friends. Here's hoping all of you write in for Pen Pal . . . the more the merrier, you know.

We have before us a letter from Miss Mary Tarnak and Miss "Em" Fedition, both of Room 219, 16 West Main Street, Rochester, N. Y. Their requests for Pen Pals are as follows:

"We are two Ukrainian girls
Just chuck full of fun,
Looking for Pen Pals
Who live out of town.

We invite all you girls
And also you men
To write to us girls
Named 'Mary' and 'Em.'

If you are interested
Just drop us a line
And we assure we'll answer
In double-quick time."

Don't forget to drop both Mary and "Em" a line. In the meantime we'll proceed with the rest of the list:

Miss GERALDINE MOLHOLSKY, 308 Eureka Ave., Herkimer, N. Y., is 5 ft. 4 in. tall, has brown hair, blue eyes and a light complexion. Geraldine is the president of the Ukrainian Girls' Club and is greatly interested in Ukrainian activities. She goes in for dancing, singing and sports. Geraldine is finishing her second year at the Herkimer High School. She likes to traevel and likes music very much. Geraldine is a collector of United States postage stamps and postal cards. She is willing to trade stamps and cards with other collectors. Geraldine would like to hear from both the boys and the girls. She is willing to exchange snapshots and will answer all letters. Age 16.

Miss NELLIE DYDA, R. D. No. 2, Pulaski, Pa., is 5 ft. 5 in. tall, weighs 110 lb, and has curly blonde hair. Nellie attends the West Middlesex High School, where she is a senior. She would like to hear from both the boys and the girls and is willing to exchange snapshots. Age 17.

STEPHEN KERELEJZA, 74 Spring St., New Britain, Conn., is 5 ft. 11½ in. tall, weighs 147 lb, has dark brown hair, green eyes and a light complexion. Stephen is a member of the Ukrainian Young People's Association, Ukrainian-American Citizen's Club and the Ukrainian Choir of New Britain. Stephen goes in for basketball and helped his high school basketball team win a championship. He is a high school graduate and at the present time is a radio repairman. Stephen would like to hear from both the boys and the girls, preferring those who are 16 years old and older. Age 18.

Miss MARY DOBOSH, c/o Brodie, 15 Crown St., Brooklyn, N. Y., is 5 ft. 4 in. tall, weighs 116 lb, has light brown wavy hair and brown eyes. Mary says that she is from Pennsylvania and has been working in Brooklyn for the past few months. She hasn't met any Ukrainian friends in Brooklyn and thus is writing for Pen Pals. Mary would like to hear persons living in and near Brooklyn, but also invites others to write. She is a member of the Ukrainian Catholic Choir. Mary promises to answer all letters. Age 18.

NICHOLAS ZAMORYLO, 6027 Orchard, Dearborn, Mich., is 5 ft. 7 in. tall, weighs 175 lb, has blue eyes and brown hair. Nick likes all outdoor sports, boxing and radio. At the present time he is employed at the Ford Motor Company. He will tell interesting Pen Pals how the new Ford V8 is made. Nick would like to hear from both the boys and the girls and guarantees to answer all letters. He will also exchange photos. Age 20.

Miss MARY KOST, 681 Princeton Ave., Palmerton, Pa., is 5 ft. 1 in. tall, has dark brown wavy hair, brown eyes and a fair complexion. Mary is interested in Ukrainian affairs and takes an active part in them. Her pastimes are dancing and sports. She would like to hear from both the boys and the girls and promises to answer all letters. She will also exchange snapshots. Age 21.

Miss ANN DANCHUK, Drake Ave., Lincoln, N. J., is 5 ft. 4 in. tall, weighs 120 lb, has wavy blonde hair and a light complexion. Ann goes in for sports and dancing. She has finished high school and is now working, but adds that she has plenty of time to write to Pen Pals. Ann would like to hear from both the boys and the girls. She guarantees to answer all letters promptly and will exchange snapshots. Age 21.

Miss ALICE KOLCZYCKA, 119 Canal Road, South Bound Brook, N. J., is 5 ft. 4 in. tall, weighs 122 lb, has wavy light brown hair and a tan complexion. Alice goes in for sports and dancing. She has attended schools in New York City and has graduated from a New York high school. Alice loves traveling; she has recently returned from a trip out West and western Canada. She would like to hear from Pen Pals living out West, but also invites those in the East to write. Travelers are also invited to write to Alice. She prefers Pen Pals 21 and older to write to her. Alice promises to answer all letters promptly and will exchange snapshots. Age 21.

All cards and letters pertaining to The Pen Pal Column should be sent to

THEODORE LUTWINIAK,
81-83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

TRIBUTE PAID SOLDIER DEAD BY UKRAINIANS

Impressive Services in Church and Hall—Speakers Urge Peace, International Friendship

AUBURN, N. Y.—Impressive tribute was paid, in the presence of a large assembly at SS. Peter and Paul Church and in the Ukrainian Home, Sunday evening, to Ukrainian soldiers who have answered "the last roll call."

In the church, a symbolic mound had been strewn with flowers. A uniformed guard of honor, with drawn swords, stood at "attention" during the services, which were conducted by the pastor, Rev. Stephen Pobutsky. The choir sang music appropriate to the occasion.

Immediately after the church services, the assemblage went to the Home, where a concert was sung and tributes paid by speakers to the memories of Ukrainian service men. Father Pobutsky, Stephen Gonza and others, gave brief addresses appropriate to the occasion, in which tribute was paid to the men who fought for their country, assurance of peace was urged, and international friendship was stressed.

The choir of SS. Peter and Paul Church, in several Ukrainian costumes, sang selections appropriate to the occasion. The program closed with choir and audience singing "Ukraine has not Lied" and "America." Solo parts were sung during the evening by Miss Mildred McCormick, soprano; Peter Wilsinski, tenor; John Griston, basso.

Professor Dworakivsky is in charge of the choir, which has Fred Olinik for president, Sophie Sawran, as secretary, Mary Murinska, as treasurer. Harry Kany is advertising manager.

"The Citizen-Advertiser, Auburn, N. Y., November 30, 1936.

Найліпший твір.

Славний, одначе вбогий письменник Драйден знайшовся раз у палаті льорда Дорсіта в товаристві письменників і вчених. Хтось піддав думку, щоб кожний написав якийсь короткий твір і поклав його під ліхтар, а Драйден мав оцінити, який з творів йому найліпше сподобався.

Всі роздумували довго, лише льорд Дорсіт написав недовго кілька слів і поклав під ліхтар.

Драйден перечитав усі, потім сказав дипльоматично, що всі приносять честь авторам, одначе першину признав льордові Дорсітові.

„Твір" льорда звучав:

„Першого травня ц. р. маю заплатити Джанові Драйденові 500 фунтів. Дорсіт".

— Яка є різниця між дипльоматом і бандитом?

— Яка?

— Дипльомат може зайти високо, коли буде зручний, а бандит зайде високо, коли буде незручний.

Турецький селянин прийшов до міста. Як переходив базаром, зайшов у крамницю, де продавали солодощі. У крамниці на прилавку розложені всякі солодощі, а біля них сидить гальведжія (цукорник) і вважає. Селянин думав, що гальведжія сліпий, приступив до нього та тицьнув йому два пальці перед очі та крикнув: „Гу!" Гальведжія спитав його:

— Навіщо ти це робиш?

Селянин на те: — Я думав, що ти сліпий.

Гальведжія каже: — Я не сліпий, бачу.

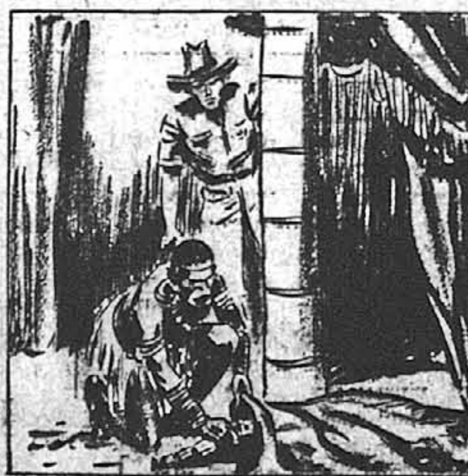
— Е, коли ти не сліпий, то чому не їш тих гарних річей?!

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(70)



З невеликим жалем віддав Олд Таймер Бобольові свій посе, у якому були зашиті гроші. В обличчі хижацької смерти з рук людей-леопардів це фактично не була велика ціна. Тепер Олд Таймер був певний, що Бобольо поможе йому втекти. Одначе старий дикун не дуже спішився. Він узяв посе і, оглянувши його, пішов з ним до своєї колиби, щоб там його заховати.



Бобольо у своїм поведінню мав виразну ціль. Він міг відобрати скарб Олд Таймера силою, сказавши його перешукати. Але він не хотів робити заколоту. Він хотів дістати гроші тихо, щоб ніхто не знав, бо відповідно до законів організації людей-леопардів цілий скарб, деб тільки вони його не заграбили, належався найвищому жерцеві, Люлімі.



Як тільки цей торг за гроші був скінчений, на дворі роздався крик. Кілька хвилин по тім убіг до середини задиханий вояк, убраний у стрій людей-леопардів, і ще заки Бобольо успів запитати, що сталося, він розказав йому цілу історію про те, як вони схопили білого велитня Тарзана і його товариша, та як вони потім вирвались їм з рук і втекли.



В перший хвилі Бобольо попав у велику скаженину, що вони далися перехитрити Тарзанові. Та по короткій надумі Бобольо успокоївся, а навіть був радий, що так сталося. Він нагадав собі про ще одного білого чоловіка, що був у його руках. Утеча Тарзана послужить йому за причину, щоби віддати його на мученицьку смерть.